

14 april 1975

MARINE INLICHTINGDIENSTINLICHTINGENRAPPORT

no. 3/75

1 maart - 31 maart 1975OPMERKINGEN

1. Indien geadresseerden ten behoeve van de onder hun commando gestelde eenheden en/of opleidingen gebruik wensen te maken van gegevens die in dit rapport zijn vervat, dient met die gegevens de nodige voorzichtigheid te worden betracht.
2. In géén geval mag over de gegevens van dit rapport melding worden gemaakt tegenover niet-leden van de Nederlandse krijgsmacht.
3. In het geval dat in dit rapport vervatte gegevens door een geadresseerde zijn verwerkt in een cursus, waaraan tevens buitenlandse officieren deelnemen, dient ter zake contact te worden opgenomen met hoofd MARID c.q. SOI-CZIMNED.
4. De geadresseerden dienen slechts zes opeenvolgend gedateerde uitgaven aan te houden. Bij ontvangst van een zevende dient de oudste uitgave te worden vernietigd onder indiening van een proces-verbaal aan het hoofd MARID.
5. Indien een geadresseerde één of meer uitgaven wenst aan te houden dient hij dat schriftelijk mede te delen aan het hoofd MARID.

80 - ordner

81 - HWKC

82 - I A II

83 - d/H 18 B 5/1/76 vern.

84 - VII vern.

85 - d/H / III - vern.

86 - I A 31 - vern.

87 - I A 12 / 20 / 40 - vern.

88 - HVD - vern. 17/7

res. 89 - H I / E 8 / E c / E d - vern.

res. 90 - III - vern.

93 t/m 45-47-52-55-56-58 t/m 60 - 62 t/m 6;		
72-71-75.		
d/ v.d. B. v. n. 29/4/76 en 21-26-30-37-38-46-47 (57) - 55-59-60-69-73-7.		
MINDEF/VVCS		ex.nr.
d/ CHEF STAF (KM) IGK - 12/3/76 -	ter visie	1
CMS tevens voor: PLV CMS		2 vern.
PLV CMS(L)	ter visie	3 vern.
CHEF KAB. CMS-BDZ		
SC1MS tevens voor: HBUORG		4 vern.
HBUAKTIEK		
HBUPLANNEN		
HBUBEDRIJFSVEIL/NBCD-ZAKEN		
d/ HBUVERB tevens ter visie SC2MS - 20/1/76 -		5 vern.
d/ HBULU - 2/2/76 -		6 vern.
d/ HBULO - 8/1/76 -		7 vern.
DIR. MARSTAFSCHOOL		8 vern.
d/ VOP/HBUPLANPERS - 10/11/75 -		9 vern. 2/1/76
d/ VOM tevens voor: HCOFINMAT - 20/1/76		10 vern.
HBULEKTRON		11 t/m 13 vern.
HWO		
d/ MARAT WASHINGTON - 24/3/76 -		14 vern.
d/ MARAT LONDEN - 16/1/76 -		15 vern.
d/ MARAT BONN - 25/2/76 -		16 vern.
d/ MARAT PARIJS - 2/1/76 -		17 vern.
d/ CKMARN - 12/1/76 -		18 vern.
d/ CZMNA d.t.v. SOI - 23/1/76 -		19 vern.
<u>CZMNED d.t.v. HDGB</u>		
CZMNED/SOI		20 t/a
CEKD		21
CMLD		22
d/ CMM RIJNMOND - 12/1/76		23 vern.
CMM TEXEL		24
CMM IJMOND		25
CMM SCHELDE		26
COZDNED		27
ten behoeve van in dienst zijnde onderzeeboten		28 t/m 33
CMDNED		34
CFREGRON		35
HVBS d/ BCDGA - 28/9/77 - vern.		36 t/a vern.
CNAVGIS		37
CMARKAZ ERFPRINS		38 en 39
HOZBTBS		40
HANTAK d/ HDGA - 10/2/77 -		41 vern.
CMVKV d.t.v. OI d/ HDGA - 21/2/78 -		42 t/a vern.
CMVKK tevens voor CVSQ		43 en 44
ten behoeve van de daarvoor in aanmerking komende schepen		45
CMBFLOT 1		46 t/m 68
CMBFLOT 3		69
CVSQ 320		70
d/ CVSQ 321 - 15/1/76 -		71
CVSQ 2		72 vern.
CVSQ 860		73
VOKIM		74
d/ COORD. INL/VEILIGHEIDSDIENSTEN - 5/2/76 -		75
d/ HLAMID - 4/12/75 -		76 vern.
d/ HLUID - 21/1/76 -		77 vern.
d/ HPMV - 5/2/76 -		78 vern.
BU INL		79 vern.
		80 t/m 88 90

d/ Cdk B' clam ex 51 vern. 5/4/76

INLICHTINGENRAPPORT NR. 3/75

1 maart - 31 maart 1975

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz.</u>
DISTRIBUTIELIJST	i
INHOUDSOPGAVE	ii
EVALUATIE DER INLICHTINGEN	iii

HOOFDSTUK 1 - DIVERSE ONDERWERPEN

[REDACTED] - NIEUWE ONTWIKKELINGEN BIJ DE SOVJET MARINE	1 - 10
[REDACTED] - EVALUATIE VAN STRATEGISCHE ONTWIKKELINGEN BIJ DE SOVJET MARINE	11
[REDACTED] - LEVERANTIES VAN SOVJET-MARINEMATERIEEL AAN HET BUITENLAND	12
[REDACTED] - SOVJET KOOPVAARDIJ	12
[REDACTED] - SOVJET MARINE SCHEEPSDAGEN IN 1974	13 - 14
[REDACTED] - DEFENSIE-UITGAVEN VAN DE WARSCHAU-PAKT LANDEN	15 - 24

Een overzicht van "CURRENT INTELLIGENCE" over de maand maart zal in het volgende inlichtingenrapport verschijnen.

EVALUATIE DER INLICHTINGEN

Bij het evalueren (graderen) van de waarde van de ontvangen inlichtingen stelt men de betrouwbaarheid van de bron vast en bepaalt vervolgens de waarschijnlijke juistheid van het bericht zelf.

Reliability of the source

- A = completely reliable
- B = usually reliable
- C = fairly reliable
- D = not usually reliable
- E = unreliable
- F = reliability cannot be judged.

Accuracy of the information

- 1 = confirmed by other sources
- 2 = probable true
- 3 = possible true
- 4 = doubtfully true
- 5 = improbable true
- 6 = truth cannot be judged.

HOOFDSTUK 1

DIVERSE ONDERWERPEN

NIEUWE ONTWIKKELINGEN BIJ DE SOVJET MARINE

1. Oppervlakteschepen

- a. De nieuwe KRESTA-II-klasse geleide wapen kruiser, die deel uitmaakte van het verband dat een direkte opmars maakte van de Oostzee naar het Noordelijk vlotgebied van 11 tot 15 maart 1975, is de zevende eenheid van deze klasse. Een achtste en mogelijk ook reeds een negende schip van deze klasse zijn thans in aanbouw op werven in de Sovjet Unie.
- b. De KRESTA-I-klasse geleide wapen kruiser, deel uitmakend van hetzelfde verband, is weer operationeel na een tweejarige onderhoudsperiode op de werf. Het schip heeft een "mid-life conversion" ondergaan, waarbij met name de nabijheids-verdedigingsssystemen zijn uitgebreid.
- c. De KASHIN-klasse geleide wapen jager in het bovengenoemde verband is de vierde gemodificeerde eenheid, die operationeel is. Het modificatie-programma (uitrusten met VDS, verhoogd helodek en 4 OSA-achtige lanceerbuizen) van deze klasse vindt gestadig voortgang. Het is mogelijk dat slechts een gedeelte van de klasse deze modificatie zal ontvangen.
- d. De verwachting is, dat het veelbesproken eerste Sovjet "vliegkampschip", de "KIEV", begin zomer 1975 zijn proeftochten zal aanvangen. De Sovjet marine legt er grote nadruk op, uiteraard mede in verband met de conventie van Montreux, dat het hier om een OB-kruiser gaat. Ongetwijfeld is de onderzeebootbestrijding ook de primaire taak van dit nieuwe schip. Daarnaast heeft het een beperkte capaciteit voor het geven van luchtsteun en zal het zijn uitgerust met geleide wapens. Omtrent het type vliegtuig (totaal + 20), dat aan boord zal worden geplaatst (naast + 30 OB-helikopters) bestaat nog geen absolute zekerheid. Vrij algemeen wordt nu aangenomen dat het een versie van de "FREEHAND" (V/STOL) zal

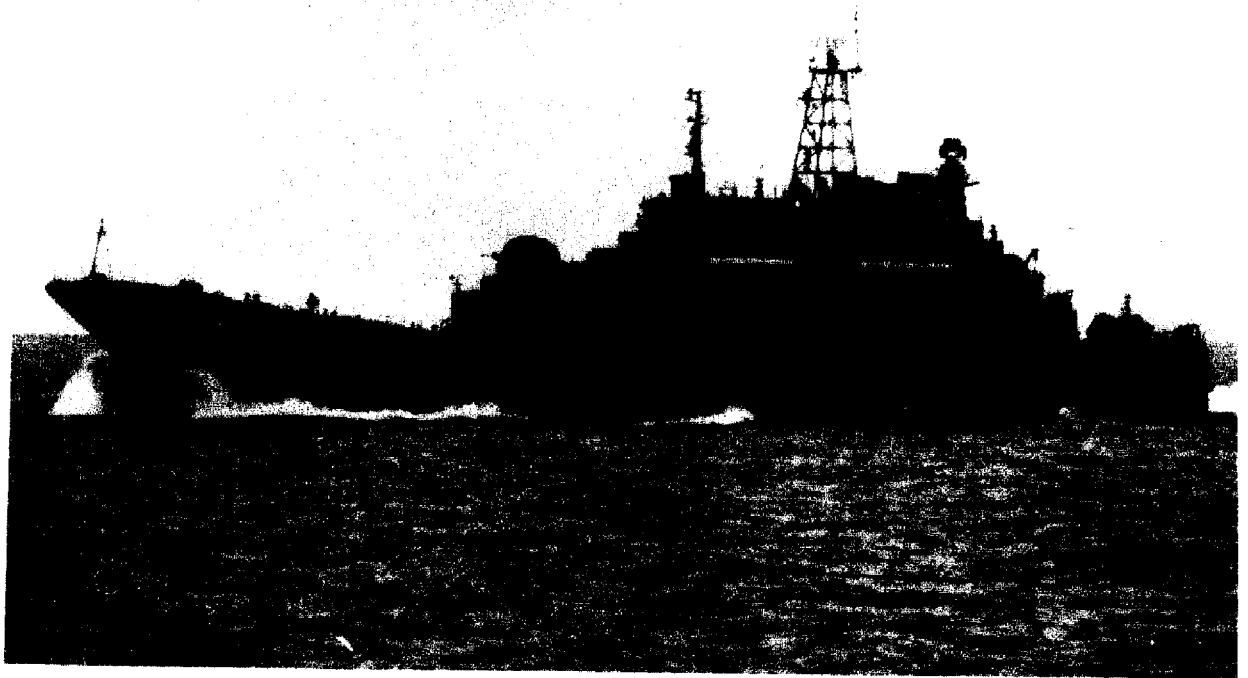
/worden. Interessant ...

worden. Interessant in dit verband is, dat onlangs boven de Zwarte Zee oefenende VTOL of STOL vliegtuigen zijn gemeld. Absoluut zeker is dit echter niet.

e. ROPUCHA-klasse (LST)

In voorgaande PIR's werd reeds uitvoerig melding gemaakt van een nieuwe amfibische eenheid met de klasseaanduiding "ROPUCHA" (zie PIR 9/74, para 9 t/m 12 en PIR 1/75, para 7 (G), punt e).

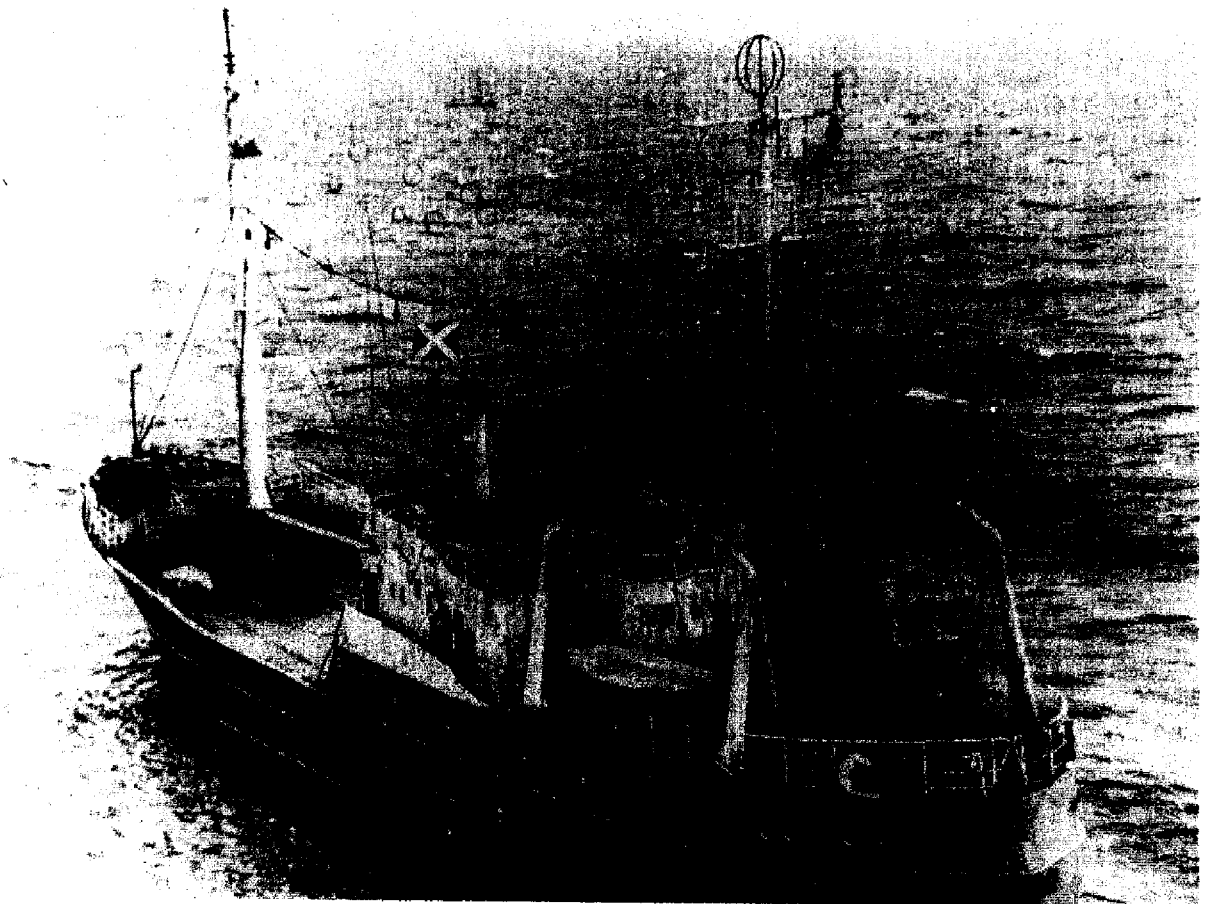
Ter illustratie volgt thans een afbeelding van dit nieuwe schip dat zich eind december waarschijnlijk op een proeftocht in de Oostzee bevond.

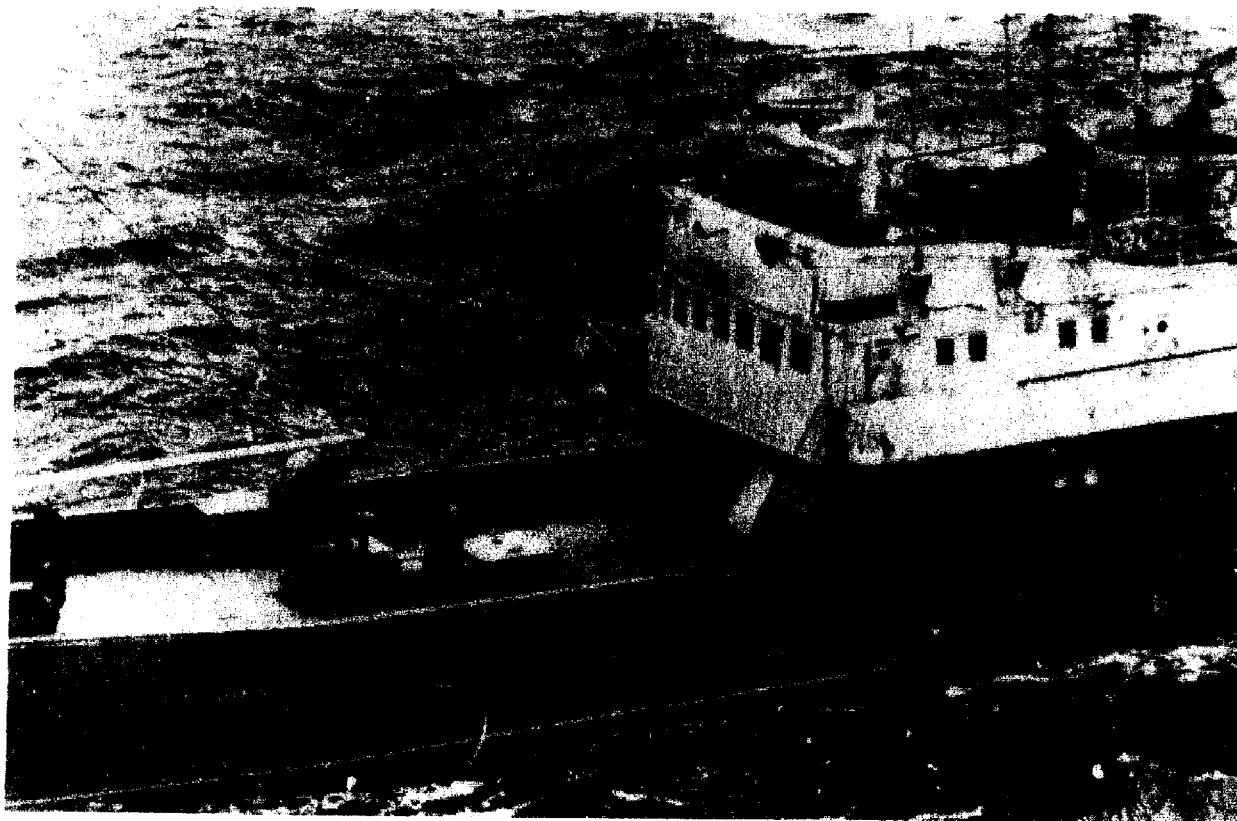
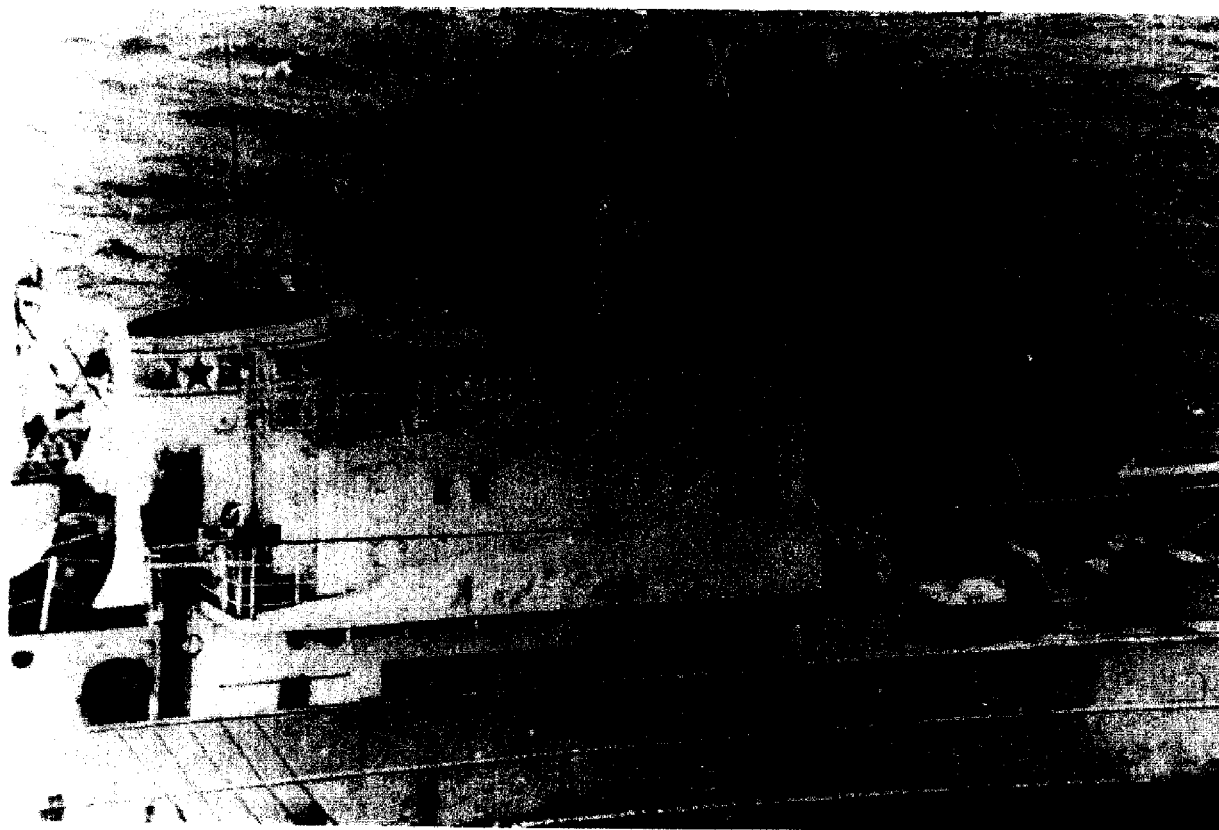
/f. Dipping sonar ...

f. Dipping sonar aan boord AGI MAYAK "GS-242"

Aan boord van de AGI MAYAK-klasse "GS-242" werd onlangs een dipping sonar installatie waargenomen. De sonar dome wordt uitgebracht door middel van een kleine kraan welke aan stuurboord is aangebracht aan het dekhuis (zie foto's).

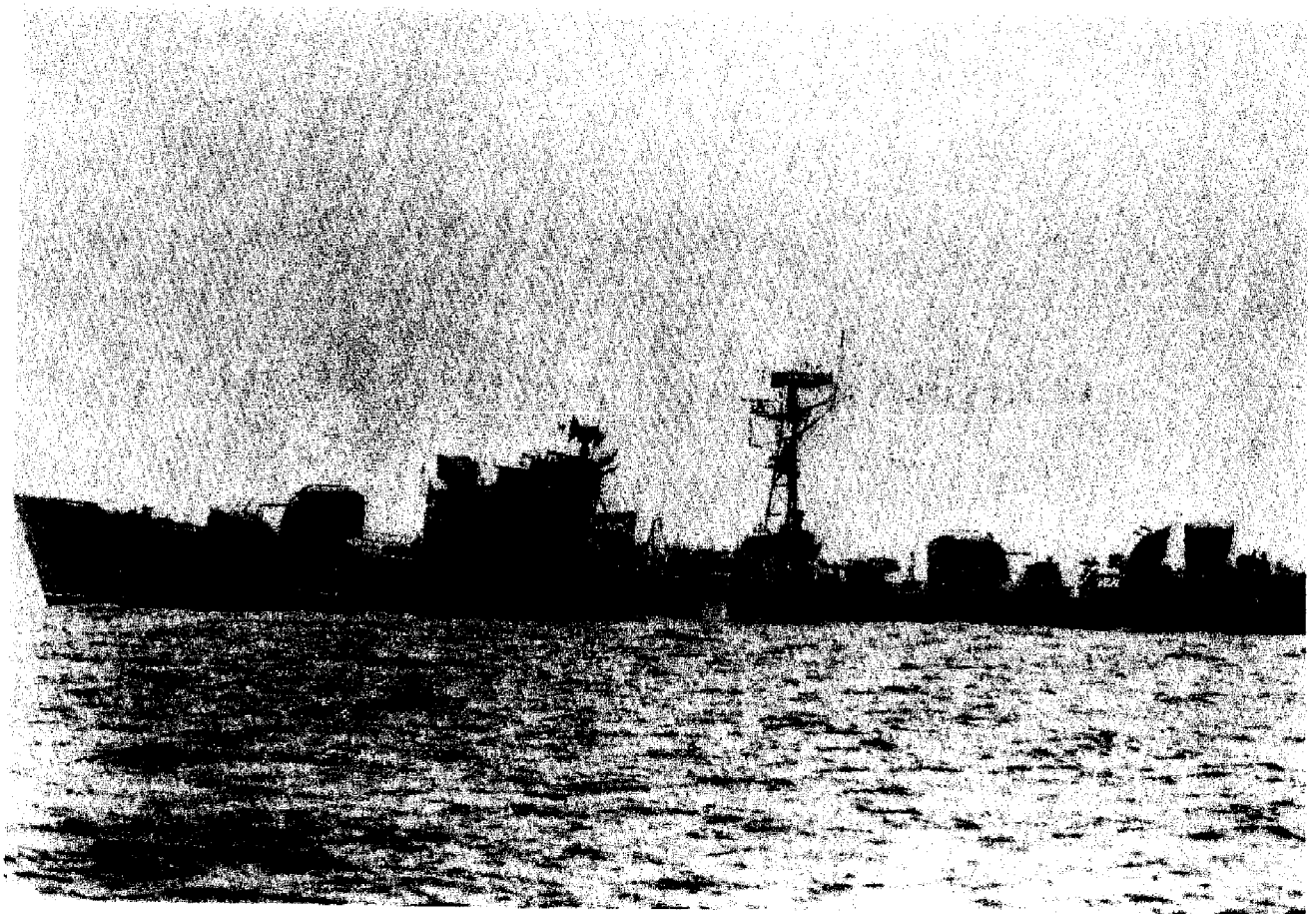

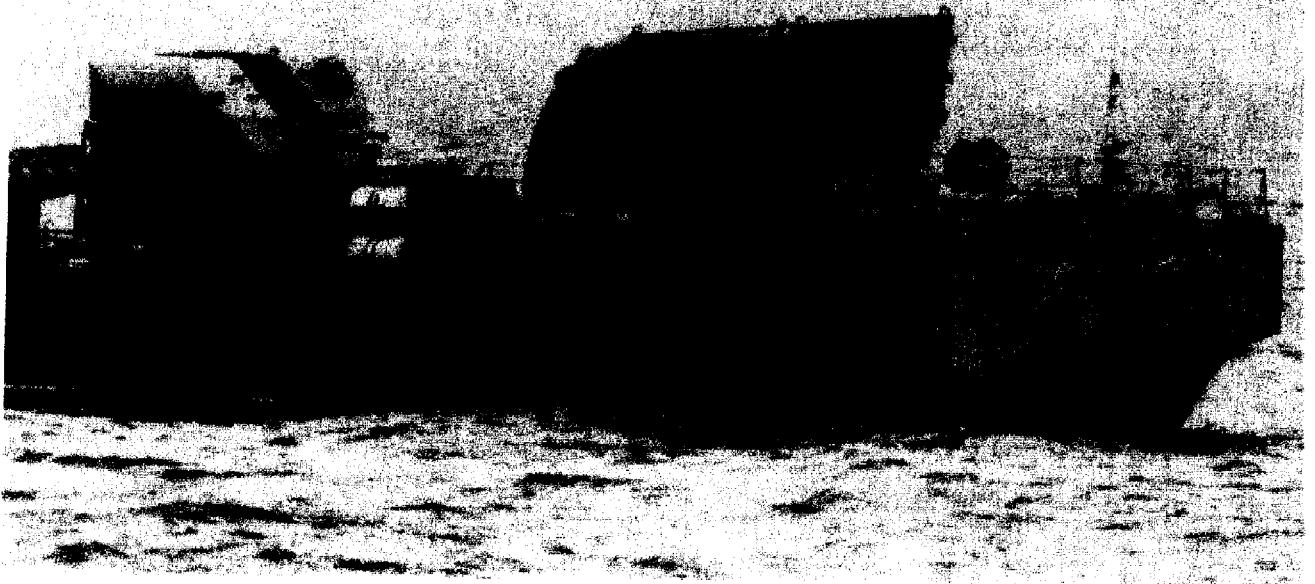
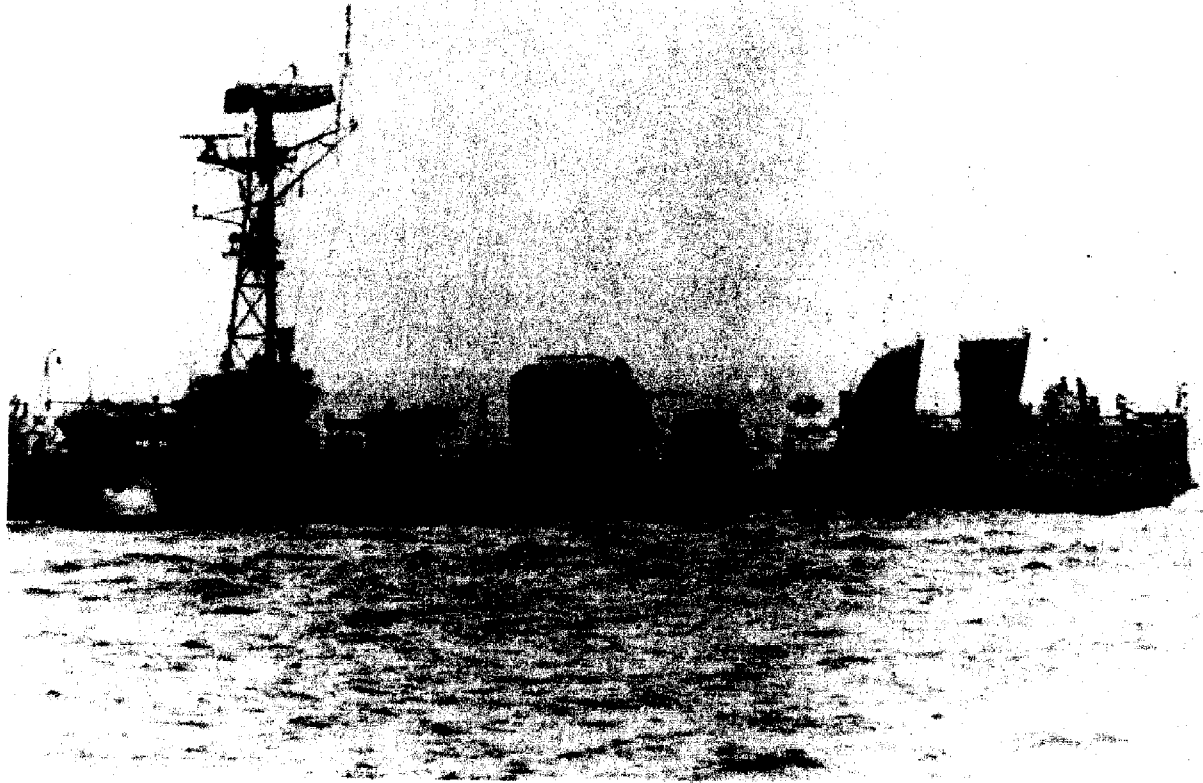

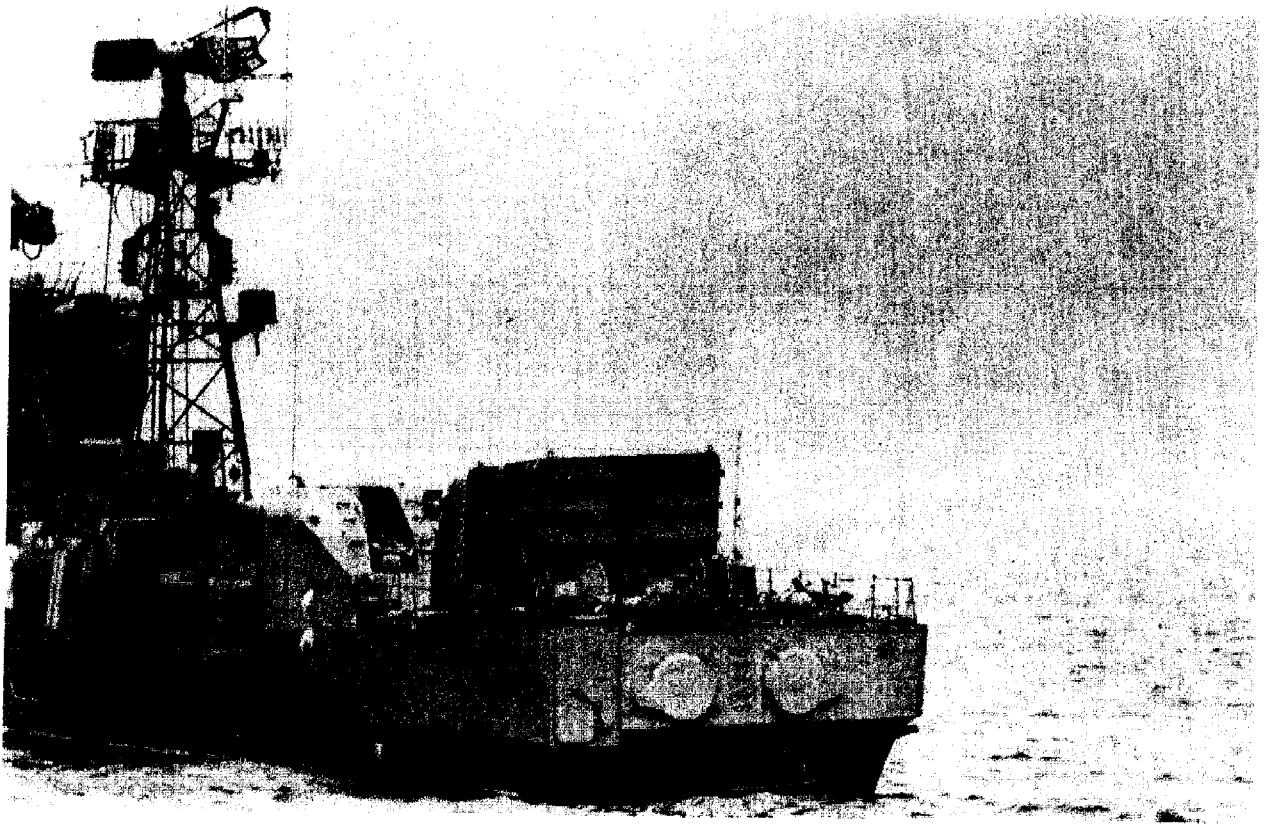
g. Mogelijke dipping sonar aan boord DE MIRKA-II-klasse

Begin 1975 werd in de Oostzee de DE MIRKA-II-klasse P/N 627 gefotografeerd. Aan deze eenheid werden de volgende modificaties gekonstateerd (zie 5 foto's)

- (1) Inbouw van een mogelijke dipping sonar ruimte bij hek aan bakboord. De operator zou toegang kunnen krijgen tot de ruimte door middel van de deur welke buitenboord is aangebracht. Het achterdek is ter plaatse ca. 15-20 cm opgehoogd.
- (2) De aanvankelijk gewelfde achterste "air intake" is vervangen door een meer rechthoekig model.
- (3) Deze configuratie heeft het voordeel dat de dipping sonar mogelijkwijs bij langzame vaart inzetbaar is en dat in noodgevallen tot hogere vaart kan worden aangezet zonder dat de neergelaten dipping sonar annex kabel in de gasturbine exhaust of in de schroeven terecht zouden komen.

h. Nieuw Sovjet bevoorradingsschip met de voorlopige klasse-aanduiding "DUBNA" (AOR)

(1) Eind februari 1975 verliet het bevoorradingsschip DUBNA de Oostzee, zijnde de eerste eenheid van een nieuwe klasse. De voorlopige klasse-aanduiding zal ook DUBNA zijn. De schepen van deze op een Finse werf gebouwde klasse, zijn eigenlijk bestemd voor de Sovjet visserijvloot. Tijdens de overtocht naar de Noordelijke vloot voerde de DUBNA de vlag van marinehulpvaartuig, hetgeen aanleiding is te veronderstellen dat dit schip mogelijk ten behoeve van de Sovjet marine zal worden ingezet. Tevens zullen schepen van deze klasse worden aangemerkt als Sovjet marine bevoorradingsschip (AOR).

(2) De voornaamste karakteristieken zijn:

lengte	: 139 meter
breedte	: 20 meter
diepgang	: 7,3 meter
tonnage	: 6022 GRT, 6817 DWT
voortstuwing	: 6000 BHP (diesel)
max. vaart	: 16 knopen
transfer capaciteit	: 51.000 barrels vloeibare lading

De DUBNA is uitgerust met een Finse versie van het Amerikaanse "STREAM TRANSFER SYSTEM" (olie, water en droge lading) en zou in staat zijn drie schepen gelijktijdig te bevoorraden.

2. Onderzeeboten

a. CHARLIE-klasse nucleair voortgestuwde geleide wapen onderzeeboot

De eerste CHARLIE-klasse SSGM in verlengde versie is eind 1974 voor het eerst gefotografeerd. Doel van de verlenging is waarschijnlijk de trim van de boot te verbeteren. De boot lanceert namelijk zijn geleide projectielen bij langzame vaart onder water.

b. VICTOR-klasse nucleair voortgestuwde aanvals-
onderzeeboot

De VICTOR-klasse SSN is sinds 1966 in dienst. Naar verwachting is eind 1974 een aanvang gemaakt met een modificatie-programma. Hierbij zal vermoedelijk een systeem worden ingebouwd, dat te vergelijken is met het Amerikaanse SUBROC-systeem. Enkele van

/de nieuwere ...

de nieuwere eenheden in deze klasse waren reeds meteen hiermee uitgerust.

c. DELTA-klasse nucleair voortgestuwde ballistische projectielen onderzeeboot.

Naar verwachting kan de eerste eenheid van de opvolgende klasse voor de DELTA SSBN medio 1976 operationeel zijn en zal dit jaar te water worden gelaten.

d. UNIFORM-klasse

De klasse-naam van de UNIFORM-klasse is wederom gewijzigd in VICTOR-II-klasse.

3. Diversen

- a. In de Oostzee is een nieuwe klasse hulpschip voor de Sovjet marine waargenomen. Het is vermoedelijk een reparatieschip waaraan door NATO nu definitief de klassenaam TOMBA is gegeven, de voorlopige klasse-aanduiding "VILYNY" is hiermede ingetrokken (zie ook PIR 1/75, para 7 (●), punt f).
De voornaamste karakteristieken zijn:

lengte	:	106 meter
breedte	:	17 meter
diepgang	:	5 meter
tonnage	:	4500 ton
voortstuwning	:	6000 BHP (18 mijl)

- b. Een nieuw type nucleair voortgestuwde ijsbreker, de "ARKTIKA", heeft zijn eerste serie proeven voltooid en zal binnenkort zijn operationele proeftochten aangaan. Het schip heeft een waterverplaatsing van 25.000 ton, de afmetingen zijn 140 x 30 x 11 m. Opvallend is de bewapening: 8 x 76 mm luchtdoelgeschut in dubbeltorens en 4 "GATLING TYPE" geschut voor nabijheidsbescherming.

- c. Medio 1974 is een VICTOR-klasse SSN vanuit de Noordelijke vloot naar de Stille Oceaan gedirigeerd. De route lag onder het Noordpool-ijs en werd uitgevoerd met een gemiddelde SOA van 10 knopen.

4. (●) Technische ontwikkelingen

a. De geluidwerende laag aangebracht op de buitenhuid van Sovjet onderzeeboten zou een ruis-reduktie van 50% in de 25-30 KHz band geven.

b. Aktieve doelzoekende torpedo's gebruiken de 79-83 KHz; passieve homing torpedo's gebruiken de 25 KHz.

c. De hull mounted sonar waarmee de SSBN's en SSN's zijn uitgerust werken in de 22-30 KHz.

d. Onderwatertelefoon

De volgende gegevens zijn thans bekend.

DABBLER	2,5 KHz 3,2 KHz	150-750 milliseecs pulses ook IFF en data- transmission Range 40 NM	a/b C, D, V, Y. long range and coded comms.
DACHSUND	3.0 KHz	ozbt - ozbt of ozbt - wal directional Range 6 NM	a/b C, D, V, Y.
BRAZEN FACE	6.3-7.6 KHz	-	} a/b alle nieuwbouw- schepen en nucleaire onderzeeboten, als- mede enkele diesel ozbtn en enkele hulpschepen
BREAD FRUIT	7 KHz	voice + SST	
ENACTMENT	12-15 KHz	FM aural UWT	a/b alle andere schepen
onbekend	22-30 KHz		a/b alle nucleaire onderzeeboten

EVALUATIE VAN STRATEGISCHE ONTWIKKELINGEN BIJ DE SOVJET
MARINE

5. (●) Ballistische projectielen aan boord van onderzeeboten

- a. Sinds december 1959, toen het Sovjet programma van door onderzeeboten afgevuurde ballistische projectielen startte, zijn tot 1 januari 1975 in totaal 735 proefschoten afgevuurd.
- b. Ook in 1974 werden de proeven met een gemodificeerde SS-N-6 voortgezet. De oorlogskop hiervan is voorzien van een MRV (Multiple Reentry Vehicle). Dit wapen is nu geplaatst aan boord van de YANKEE-klasse onderzeeboot.
- c. In december 1974 werden vanuit het Noordelijk vlootgebied ballistische projectielen afgevuurd naar een gebied ten noorden van Midway. Het betrof hier de SS-N-8, welke geplaatst is aan boord van de DELTA-klasse onderzeeboten.
- d. Eind 1974 werden ook enige SS-N-8 afgevuurd vanuit een gebied ten westen van Vladivostok naar het gebied ten zuiden van Nova Zembla.
- e. Uit het verloop van de proefnemingen mag worden opgemaakt, dat deze succesvol zijn verlopen. Het geheel leidt tot de konklusie, dat thans zowel in het Noordelijk vlootgebied als in de Stille Oceaan DELTA-klasse onderzeeboten met SS-N-8 ballistische projectielen operationeel zijn.

/LEVERANTIES VAN ...

LEVERANTIES VAN SOVJET-MARINEMATERIEEL AAN HET BUITENLAND

6. (●) Aan Irak werden vier kustmijnenvegers van de YEVGENYA-klasse geleverd.

7. (●) In de Oostzee werden aan India twee eenheden overgedragen, die vervolgens onder eigen vlag naar India zijn vertrokken:
  - a. Op 13 februari verliet een POLNOCHNY-klasse landingsvaartuig de Oostzee. Dit is de laatste van een serie van drie van dergelijke schepen, waarvan de eersten werden geleverd in 1968 en 1969.

  - b. Een FOXTROT-klasse conventioneel voortgestuwde onderzeeboot verliet de Oostzee op 26 februari. Waarschijnlijk is dit de laatste van een serie van acht te leveren boten, waarvan de eerste werd overgedragen in 1968.

SOVJET KOOPVAARDIJ

8. (●) Bij de gestadige toename van het aantal nieuwe klassen Sovjet koopvaardij schepen neemt ook het Roll-on/Roll-off-type een steeds grotere plaats in. De ingebruikname van de eerste eenheid van de NEVA-klasse betekent tevens dat het potentieel, aanwezig voor de ondersteuning van amfibische operaties, wordt uitgebreid. De aan- en afvoer bij de NEVA-klasse geschiedt namelijk overeenkomstig een amfibisch landingsschip, via de boegdeuren en middels een intrekbare klep die een maximale belasting van ongeveer 40 ton heeft. De totale lengte van het schip meet 145 meter, met een grootste breedte van tegen de 6 meter, de diepgang kan in beladen toestand ruim 6 meter bedragen. Drie geheel doorlopende dekken kunnen een totaal van 500 auto's bevatten of, in plaats daarvan, ongeveer 250 containers. Bij eventueel militair transport kan bijvoorbeeld de T-62 tank ook in de belading worden opgenomen. De eerste eenheid van de NEVA-klasse draagt de naam "IVAN SKURIDIN"; verwacht wordt dat een achttal eenheden zullen worden gebouwd.

SOVJET MARINE SCHEEPSDAGEN IN 1974

9. (●) Het totaal aantal scheepsdagen in 1974, 52.548, door Sovjet marine-eenheden buiten de lokale vlootgebieden doorgebracht, heeft geen grote wijzigingen te zien gegeven in vergelijking met de gegevens hieromtrent over het voorgaande jaar, namelijk 49.969 scheepsdagen.
10. (●) Over het geheel genomen valt een toename in het Atlantisch gebied te konstateren van ongeveer acht procent. De Sovjet maritieme representatie in het Caraïbische gebied daarentegen, verminderde enigszins; een neerwaartse gang die zich al in 1972 begon af te tekenen en die over het jaar 1974 ongeveer tien procent bedroeg.
11. (●) Bij een nadere beschouwing over de verdeling van scheepsdagen over de verschillende categorieën van de Sovjet marinevaartuigen, kan het volgende worden opgemerkt:

a. Sovjet bovenwaterschepen en onderzeeboten

Het aantal scheepsdagen, doorgebracht in het Atlantische zeegebied door deze categorie schepen is beduidend minder dan in voorgaande jaren. Een verklaring hiervoor is gelegen in:

- (1) De wijziging in het aflossingspatroon van Noordelijke vloot-eenheden, aanwezig in het Middellandse Zeegebied, voornamelijk onderzeeboten, voorheen een halfjaarlijkse-, nu een jaarlijkse aangelegenheid.
- (2) De teruggang in intensiteit van Sovjet vloot-oefeningen in het noordelijke deel van de Atlantische Oceaan.
- (3) De verklaring voor de teruggang van de Sovjet scheepsdagen in het Caraïbische gebied is voor een deel gelegen in het niet (aanwijsbaar) aanwezig zijn van onderzeeboten tijdens de herfst-detachering van 1974 naar Cuba. Ook een geringere deelname van de bovenwaterschepen over het gehele jaar speelt hierbij een rol.

b. Sovjet amfibische eenheden

De Sovjet maritieme aanwezigheid in Conakry (Republiek

/Guinee), meestal ...

Guinee), meestal in de vorm van een amfibisch landingsschip ondersteund door een tanker, is gedurende 1974 vrijwel konstant geweest. Dit in tegenstelling tot het voorgaande jaar, toen deze aanwezigheid een minder konstant karakter had.

c. Sovjet hydrografische/oceanografische schepen

De toename in activiteiten van deze categorie schepen draagt in niet geringe mate bij in het totaal aan Sovjet scheepsdagen. In het Atlantische bekken lag dit jaar het accent op onderzoek van de Noorse Zee en het zuidelijk deel van de Atlantische Oceaan.

d. Elint-vaartuigen

De activiteit van deze categorie lag in 1973 op een lager niveau dan het voorgaande jaar. In 1974 was het aantal scheepsdagen in deze categorie weer opgelopen tot het peil van 1972.

e. Sovjet marinehulpvaartuigen (inbegrepen de "naval associated" eenheden)

Na een sterke teruggang in 1973 heeft het aantal scheepsdagen in 1974 weer een toename te zien gegeven.

DEFENSIE-UITGAVEN VAN DE WARSCHAUPAKT LANDEN

12. (●) a. Sovjet Unie

- (1) Aangezien de Sovjet Unie niet voldoende gegevens bekend maakt over haar defensie-uitgaven kan de totale grootte, ontwikkeling en samenstelling van haar defensie-inspanning slechts geschat worden.
- (2) De Sovjet Unie publiceert jaarlijks slechts één cijfer met betrekking tot haar defensie-inspanning en wel dat van de post "defensie" op het jaarlijkse staatsbudget. Gezien echter de activiteiten welke worden ontplooid op defensiegebied kan worden aangenomen dat de werkelijke defensie-uitgaven hoger liggen dan het officiële "budget cijfer".
- (3) Volgens Sovjet gegevens wordt het defensiebudget besteed aan:
  - de aankoop van wapens, uitrusting en munitie;
  - betalingen voor de belangrijkste konstruktiewerkzaamheden;
  - salarissen van het militair personeel;
  - salarissen van het burgerpersoneel werkzaam bij defensie;
  - onderhoudskosten voor militaire eenheden, hospitalen, scholen e.d.;
  - uitgaven voor BOS-voorraden, gevechtsrantsoenen e.d..
- (4) Betwijfeld moet worden of het defensiebudget voldoende groot is om alle bovengenoemde activiteiten te dekken. Een aantal, aan defensie gerelateerde activiteiten zoals civiele verdediging, buitenlandse militaire hulpprogramma's, militaire voorraadvorming en het nucleaire programma wordt niet vermeld.
- (5) De belangrijkste twee niet genoemde activiteiten zijn militaire "research en ontwikkeling" en militaire ruimtevaart.
- (6) Beiden staan onder toezicht van het ministerie

/van defensie, doch ...

van defensie, doch worden grotendeels betaald uit de pot "wetenschap".

- (7) De algehele militaire en ruimtevaart inspanning van de Sovjet Unie is de laatste tien jaar gestadig gegroeid en benadert nu ongeveer die van de Verenigde Staten, althans in termen van de jaarlijkse hieraan toegewezen middelen.
- (8) De totale defensie-uitgaven van de Sovjet Unie worden voor 1974 geschat op ongeveer 30 miljard roebel, hetgeen plm. 9 percent is van het Sovjet Netto Materieel Produkt.
- (9) Samenstelling van de geschatte Sovjet defensie-uitgaven:

Militaire Ruimtevaart en R & D		9,0
R & D	6,0	
Militaire ruimtevaart	3,0	
Operatie en onderhoud		15,0
Personeel	9,6	
Onderhoud en operatie	5,4	
Investerings		5,8
Konstruktie	0,9	
Wapenaankoop	4,9	
Totale defensie uitgaven		29,8

(in miljarden roebels)

NOOT:

Bijlage 1 geeft de trend aan van de defensie-uitgaven in de periode sinds 1971.
In Bijlage 2 is deze trend grafisch weergegeven.

- (10) Uit de bijlage 1 en 2 blijkt dat de Sovjet uitgaven voor militaire R & D en ruimtevaart, en de uitgaven voor de strijdkrachten de laatste jaren een duidelijke stijging te zien geven.
- (11) Oorzaken voor de groei van de Sovjet defensie-uitgaven zijn de volgende:

- De uitgaven voor R & D zijn de laatste jaren

/sterk gestegen ...

sterk gestegen door de ontwikkeling van MIRV- en nieuwe missile-systems. Verwacht wordt dat de MIRV-systems in de komende drie jaar operationeel worden, ongeveer één à twee jaar sneller dan werd verwacht, omdat voor de MIRV-systems geen nieuwe silo's gebouwd behoeven te worden.

- De uitgaven voor strategische wapensystemen zijn de laatste twee jaren gestegen door het in operationeel gebruik nemen van de SS-11 MRV.
- De uitgaven voor de taktische wapensystemen zijn de laatste jaren gestegen, met name door de aankoop van nieuwe wapensystemen door de Sovjet luchtmacht.
- De uitgaven voor de landstrijdkrachten en de marine geven de laatste jaren een geleidelijke konstante stijging te zien.

- (12) Gezien deze ontwikkelingen mag worden verwacht dat de totale Sovjet defensie-uitgaven tot 1976 een vrij sterke stijging te zien zullen geven. Daarna zal er waarschijnlijk weer een stabilisering van deze uitgaven plaatsvinden.
- (13) SALT heeft tot nu toe geen invloed gehad op de defensie-uitgaven van de Sovjet Unie. De Sovjet Unie was, en is, toe aan een kwalitatieve verbetering van haar wapensystemen, en niet aan een kwantitatieve uitbreiding van deze systemen.
- (14) Hoewel een vergelijking van de defensie-uitgaven met het Nationaal Inkomen slechts een zeer ruwe indicatie kan opleveren om aan te geven hoe groot de druk is op de nationale economie, is hier toch bij gebrek aan een betere maatstaf, van dit middel gebruik gemaakt.
- (15) In bijlage 3 worden de defensie-uitgaven van de Sovjet Unie gerelateerd aan het Bruto Nationaal Produkt (afgeleid van het Netto Materieel Produkt) in de periode sinds 1961.
- (16) Uit de tabel blijkt dat in 1961 nog 9,5 percent van het BNP aan defensie werd besteed, tegen in 1974 ongeveer 8,8 percent. Indien deze trend zich voortzet zouden we voor 1980 de volgende cijfers krijgen:

/Bruto Nationaal ...

Bruto Nationaal Produkt: ca. 430 miljard roebel
Defensie-uitgaven : ca. 36,2 mrd. roebel

Defensie-uitgaven als een percentage van het
Bruto Nationaal Produkt in 1980: ca. 8,4 percent.

- (17) De Sovjet Unie heeft tot nu toe de defensie-uitgaven kunnen opbrengen zonder dat haar economische ontwikkeling hierdoor serieus in gevaar is gebracht. De groeicijfers van de verschillende sectoren binnen de Sovjet economie zijn in de laatste 15 jaar (hoewel dikwijls lager dan geplanned) bevredigend te noemen. Gezien de sterkere economische positie van de Sovjet Unie in internationaal verband, sinds de stijgende prijzen voor grondstoffen en energie op de wereldmarkt, mag worden verwacht dat dit land ook in de toekomst de middelen zal kunnen opbrengen om haar defensie tenminste op peil te houden. Problemen welke zich voordoen zullen eerder van technische dan van economische aard zijn.
- (18) Bezorgdheid mag echter worden uitgesproken over het feit dat de ontwikkelingen van de hoogte van de defensie-uitgaven in de Sovjet Unie in de periode sinds de vijftiger jaren geen enkele correlatie vertoont met de interne economische en de internationale politieke ontwikkelingen.
- (19) Stabilisering van de defensie-uitgaven in het verleden op een bepaald peil (gedurende een aantal jaren) was steeds terug te voeren op systeemontwikkeling cycli en hield geen verband met internationale ontspanning of interne economische tegenslagen. Gevreesd moet worden dat het "militair-industrieel complex" binnen de Sovjet Unie een dermate grote omvang en zelfstandigheid heeft verworven dat het voor de Sovjet politieke leiders, ook al mochten zij dit willen, zeer moeilijk zal zijn om de toegewezen middelen voor defensie te beperken.

b. De NSWP-landen

- (1) De defensie-inspanning van de NSWP-landen is veel kleiner dan die van de Sovjet Unie. De NSWP-landen hebben geen belangrijke militaire R & D programma's. De defensiebudgets van

/deze landen ...

deze landen vormen (indien gepubliceerd) een redelijk betrouwbare indicatie voor hun reële defensie-inspanning. De officiële gegevens over de periode 1969 - 1974 met betrekking tot de defensie-uitgaven van de NSWP-landen geven een vermindering in groeipercentage te zien ten opzichte van de zestiger jaren.

(2) Defensie-uitgaven van de NSWP-landen (in miljarden):

	<u>1969</u>	<u>1970</u>	<u>1971</u>	<u>1972</u>	<u>1973</u>	<u>1974</u>
DDR A(Marken)	6,3	6,7	7,2	7,6	8,3	8,9
Polen (Zloty's)	33,3	35,4	37,65	39,86	41,06	45,21
Tsl (Kcs)	14,2	15,0	15,9	16,6	16,7+	18,8+
Hongarije (Forint)	8,30	8,90	9,44	9,72	9,72	10,61
Roemenië (Leis)	6,40	7,05	7,50	7,80	7,92	8,60
Bulgarije (Leva's)	0,30	0,32	0,36	0,40+	0,42+	0,47+

+) geschat

Opvallend is dat Bulgarije sinds 1971 en Tsjecho-Slowakije sinds 1972 geen gegevens meer publiceren over hun defensie-uitgaven.

(3) Defensie-uitgaven van de NSWP-landen, gerelateerd aan hun BNP:

	DDR	Polen	Tsjecho- slowakije	Hongarije	Roemenië	Bulgarije
1966	3,3	5,3	5,7	2,8	3,0	3,1
1967	3,7	5,4	5,7	2,6	3,1	3,0
1968	5,7	4,8	5,7	2,9	3,0	2,9
1969	5,9	5,0	5,6	3,4	2,9	2,8
1970	5,9	5,2	5,8	3,5	3,5	3,1
1971	5,2	4,1	3,8	2,7	2,0	n.b.
1972	5,3	4,0	4,1	2,7	1,7	n.b.

/De personeelskosten ...

De personeelskosten van de NSWP-landen maken ongeveer 20 tot 25 percent uit van hun totale defensie-uitgaven.

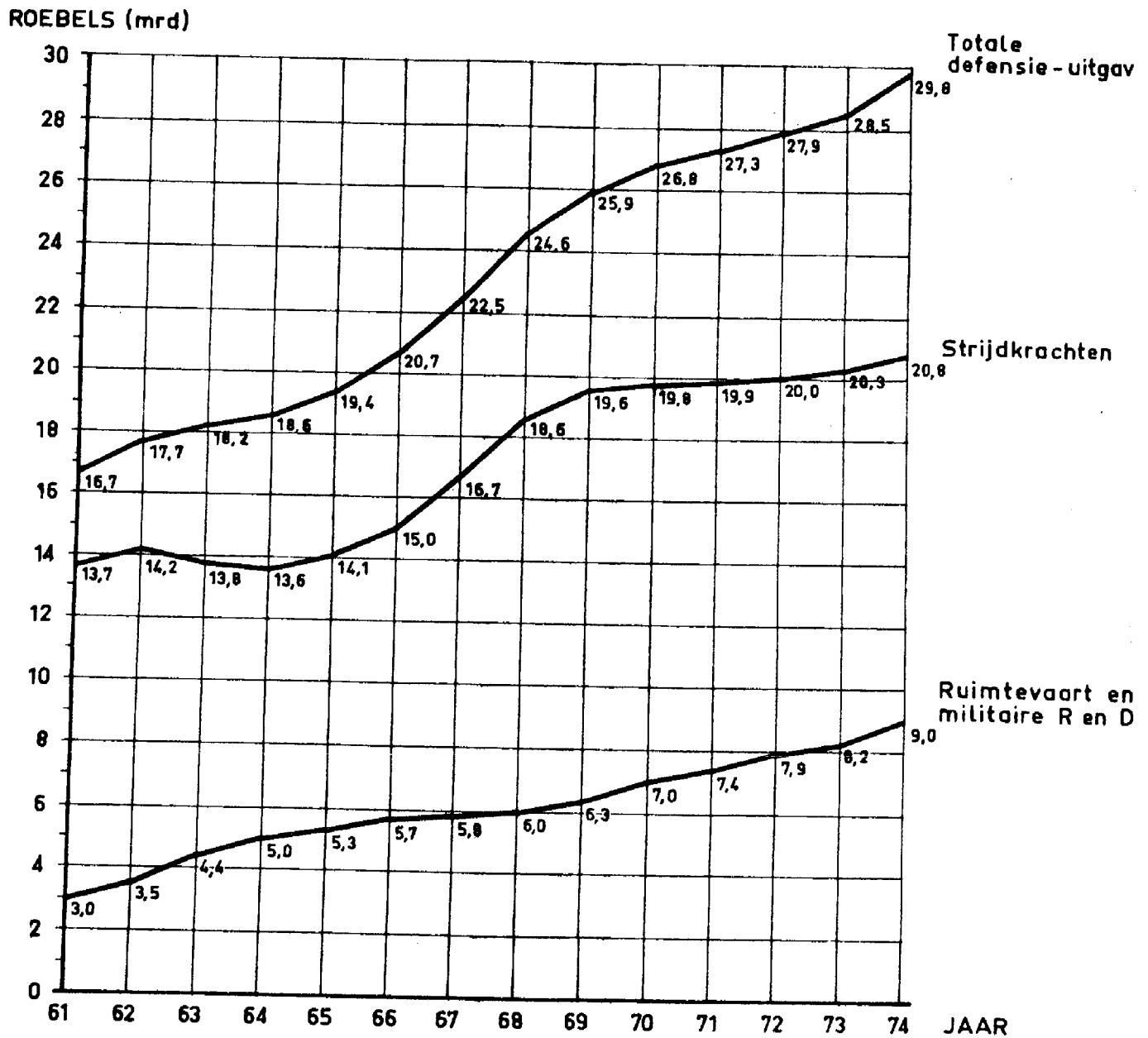
- (4) Opvallend is het feit dat de defensie-uitgaven van de NSWP-landen, en met name van de DDR, Polen en Tsjecho-Slowakije, de laatste jaren een zo'n duidelijke, sterke, stijging te zien geven.
- (5) De redenen voor deze stijging van de defensie-uitgaven is nog niet aan te geven. Dat het hier met name de drie landen zijn welke deel uitmaken van de Centrale Sector, onderwerp van gesprek bij de MBFR-onderhandelingen te Geneve, is niet geruststellend. De mogelijkheid bestaat dat deze landen, een vermindering van het Sovjet militaire potentieel in het kader van MBFR anticiperend, reeds nu hun defensie-inspanning vergroten om de totale militaire kracht van het Warschau Pakt in de centrale sektor op peil te houden.
- (6) De ontwikkelingen op defensiegebied in deze landen verdienen nauwgezette aandacht in verband met deze MBFR-onderhandelingen.

Geschatte defensie-uitgaven van de Sovjet Unie sinds 1961:
(in miljarden roebels)

	<u>Totale defensie-uitgaven</u>		<u>Totaal strijdkrachten</u>		<u>Militaire R & D en ruimtevaart</u>	
	Roebels	groeipercentage %%	Roebels	groeipercentage %%	Roebels	groeipercentage %%
1961	16,7		13,7		3,0	
1962	17,7	+ 5,9	14,2	+ 2,9	3,5	+ 16,6
1963	18,2	+ 2,9	13,8	- 2,8	4,4	+ 25,8
1964	18,6	+ 2,2	13,6	- 1,4	5,0	+ 13,6
1965	19,4	+ 4,3	14,1	+ 3,7	5,3	+ 6,0
1966	20,7	+ 3,6	15,0	+ 6,4	5,7	+ 7,5
1967	22,5	+ 8,7	16,7	+ 11,3	5,8	+ 1,8
1968	24,6	+ 9,3	18,6	+ 11,3	6,0	+ 3,4
1969	25,9	+ 5,3	19,6	+ 5,4	6,3	+ 5,0
1970	26,8	+ 3,5	19,8	+ 1,0	7,0	+ 11,1
1971	27,3	+ 1,8	19,9	+ 0,7	7,4	+ 5,0
1972	27,9	+ 2,2	20,0	+ 0,3	7,9	+ 7,5
1973	28,5	+ 2,5	20,3	+ 1,5	8,2	+ 3,8
1974	29,8	+ 4,6	20,8	+ 2,5	9,0	+ 9,7

Uit de tabel blijkt duidelijk de correlatie welke er bestaat tussen de uitgaven voor R & D en de strijdkrachten. Dit wordt veroorzaakt door de contrair lopende cycli voor research en onderzoek en voor de investeringen.

GESCHATTE DEFENSIE - UITGAVEN SOVJET - UNIE

13. (C) Defensie-uitgaven van de Sovjet Unie gerelateerd aan het BNP

	Bruto Nationaal Product (Mrd Roebel)	Totale defensie- uitgaven (Mrd Roebel)	Defensie- uitgaven als persen- tage BNP
1961	175	16,7	9,5%
1962	190	17,7	9,3
1963	200	18,2	9,1
1964	210	18,6	8,9
1965	225	19,4	8,6
1966	235	20,7	8,8
1967	245	22,5	9,2
1968	270	24,6	9,1
1969	280	25,9	9,3
1970	295	26,8	9,1
1971	300	27,3	9,1
1972	310	27,9	9,0
1973	330	28,5	8,6
1973 (voorlopig)	340	29,8	8,8

OPMERKINGEN:

- a. In de Sovjet Unie werkt men met het Netto Materieel Product dat globaal overeenkomt met het westerse begrip Nationaal Inkomen. Het bovengenoemde Bruto Nationaal Product is hiervan afgeleid. Het Netto Materieel Product wordt berekend exclusief diensten, en inclusief omzetbelasting.
- b. Uit bovenstaande gegevens blijkt dat de Sovjet Unie jaarlijks ongeveer 9 percent van haar BNP aan defensie besteed heeft in de periode 1961 - 1974.
- c. Hoewel het zeer moeilijk is om tot een schatting te komen van Sovjet defensie-uitgaven zijn bovenvermelde bedragen voor defensie eerder te laag dan te hoog geschat. Recente studies van de militaire personeelskosten van de Sovjet Unie geven ongeveer

/10 miljard ...

10 miljard Roebel aan, circa 30 percent van de totale defensie-uitgaven. Voor de NSWP-landen ligt dit percentage tussen de 20 en 25 percent.

- d. Om de reële trend te bepalen van de Sovjet defensie-uitgaven dient men rekening te houden met een inflatie van ongeveer gemiddeld 2 percent per jaar in de genoemde periode.
- e. Alle berekeningen zijn gemaakt in "constante" Roebels. Er is geen inflatie-correctie toegepast.